# מהדורה למורה – מפתח תשובות

## מטרות הדף:

- להבחין בין אשמה לבין אחריות
- לזהות שלושה מעגלי אחריות: כלפי עצמי, כלפי הקרובים וכלפי הקהילה
- להבין את שלוש השאלות של הלל וליישם אותן במצבים מחיי היומיום

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

### חלק א' – הבנה בסיסית

- 1. ג – אשמה מביטה אחורה, אחריות מביטה קדימה ושואלת מה אפשר לעשות
- 2. ב – שלושה
- 3. ג – שהמקרר לא קר מספיק והמגשים פושרים
- 4. ב – שזה לא המשמרת שלו וזה לא באחריותו
- 5. ג – חבר של שחר מקבוצת הכדורסל

### חלק ב' – שלוש השאלות של הלל

- 1 – ג (אחריות כלפי עצמי)
- 2 – א (אחריות כלפי אחרים)
- 3 – ב (לא לדחות את הפעולה)
- 4 – ה (פתיחה שבודקת מתי קל להגיד 'זה לא שלי')
- 5 – ד (חמישה צעדים קטנים של לקיחת אחריות)

### חלק ג' – נכון או לא נכון

- 1. לא נכון – בסיכום נאמר שאחריות היא כוח בידיים, לא משקל
- 2. נכון – כך מתואר בפתיחת הדילמה
- 3. נכון – כך מצוין בשיעור
- 4. לא נכון – הדילמה עוסקת בלקיחת אחריות ובדרך להגיד את האמת בלי להפיל אשמה
- 5. נכון – כך מתואר באתגר השבוע

### חלק ד' – השלימו את המשפט

- 1. כוח
- 2. הלל
- 3. מנהלת
- 4. משמרת
- 5. נקי
- 6. קדימה

### חלק ה' – מהלך השיעור הנכון

- 1. משחק פתיחה 'של מי זה?'
- 2. קריאת הדילמה של שחר וסימון רגעים של אחריות
- 3. לימוד שלוש השאלות של הלל
- 4. בחירת פעולה אחריותית אחת לשבוע

### חלק ו' – כתיבה ומחשבה

- 1. תשובה טובה תכלול: אמירת האמת על מה שראה, הימנעות מהאשמה ישירה של החבר, התמקדות בפתרון (לזרוק את הסחורה, לבדוק את המקרר) ולא בחיפוש אשם
- 2. תשובה אישית - יש לבדוק שהתלמיד מתאר מצב אמיתי, את הקושי בבחירה ואת התוצאה או ההרגשה בעקבותיה

### כרטיס יציאה – מה לחפש

- אשמה - מבט אחורה וכובד; אחריות - מבט קדימה ופעולה אפשרית
- מעגל עצמי, מעגל הקרובים (משפחה וחברים), מעגל הקהילה
- כל תשובה אישית המראה הבנה של פעולה קונקרטית ומידתית מתקבלת

## טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדיון קצר על משחק 'של מי זה?' לפני מתן הדף, כדי לחבר את התלמידים לנושא באופן חווייתי
- בדיון על הדילמה של שחר כדאי להדגיש שאין תשובה אחת נכונה, אלא דרכים שונות לאזן בין אמת לבין הגנה על אחרים
- מומלץ לסיים בבחירת פעולה אישית אחת מתוך אתגר השבוע ולעקוב איתם בהמשך השבוע

# דף תרגול: אם אין אני לי – מי לי? אחריות ובחירה

דף התלמיד/ה **עולים חדשים**

**שם:** _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נלמד על אחריות. נקרא על שחר שעובד בחנות ומגלה בעיה. נלמד גם משפט ידוע של הלל.

## 📖 מילון קטן:

| | |
|---|---|
| **אחריות** | מבט קדימה - מה אני יכול לעשות עכשיו כדי לתקן |
| **אשמה** | מבט אחורה - תחושה כבדה על מה שקרה |
| **מעגל אחריות** | קבוצת אנשים שכלפיה אני אחראי - עצמי, קרובים, קהילה |
| **הלל** | חכם יהודי קדום שאמר שלוש שאלות חשובות על אחריות |
| **דילמה** | מצב קשה שבו צריך להחליט בין כמה אפשרויות |
| **לקחת אחריות** | להגיד 'זה שלי' ולפעול כדי לתקן או לעזור |
| **פרקי אבות** | ספר שבו מופיעים דברי חכמים, ביניהם הלל |

## 1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

**1.** מה ההבדל בין אשמה לאחריות?

א) אין הבדל ב) אשמה מביטה קדימה, אחריות מביטה אחורה

ג) אשמה מביטה אחורה, אחריות מביטה קדימה ושואלת מה אפשר לעשות

ד) אחריות היא תמיד כבדה יותר

**2.** כמה מעגלים יש?

א) שניים ב) שלושה ג) ארבעה ד) חמישה

**3.** מה שחר מצא במקרר?

א) שהמקרר ריק ב) שהגבינות קרות מדי ג) שהמקרר לא קר מספיק והמגשים פושרים

ד) שהמקרר מקולקל לגמרי

**4.** מה ליאת אמרה לשחר?

א) שהוא חייב לדווח מיד ב) שזה לא המשמרת שלו וזה לא באחריותו ג) שהיא תטפל בזה

ד) שצריך לקרוא למנהלת מיד

**5.** מי היה אחראי על הסגירה אתמול?

א) המנהלת ב) ליאת ג) חבר של שחר מקבוצת הכדורסל ד) לקוח

## 2 חלק ב' – שלוש השאלות של הלל

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

| | | |
|---|---|---|
| **1.** אם אין אני לי | ___ | **א.** אחריות כלפי אחרים |
| **2.** כשאני לעצמי מה אני | ___ | **ב.** לא לדחות את הפעולה |

| | | |
|---|---|---|
| **3.** אם לא עכשיו אימתי | ___ | **ג.** אחריות כלפי עצמי |
| **4.** משחק 'של מי זה?' | ___ | **ד.** חמישה צעדים קטנים של לקיחת אחריות |
| **5.** אתגר השבוע | ___ | **ה.** פתיחה שבודקת מתי קל להגיד 'זה לא שלי' |

## 3 חלק ג' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

| # | משפט | ✔ נכון | ✘ לא נכון |
|---|---|---|---|
| 1 | אחריות, לפי השיעור, היא תמיד משקל כבד על הכתפיים | ☐ | ☐ |
| 2 | שחר עובד בימי שישי בבוקר בחנות מאפים | ☐ | ☐ |
| 3 | הלל אמר שלוש שאלות המופיעות בפרקי אבות | ☐ | ☐ |
| 4 | הדילמה של שחר עוסקת רק בשאלה אם להאשים מישהו אחר | ☐ | ☐ |
| 5 | אתגר השבוע כולל חמישה צעדים, אחד בכל יום | ☐ | ☐ |

## 4 חלק ד' – השלימו את המשפט

השלימו את המילה החסרה.

**1.** אחריות היא לא משקל על הכתפיים - היא _____ בידיים

**2.** שלוש השאלות הידועות הן של החכם _____

**3.** שחר מתלבט מה לומר ל _____ כשהיא חוזרת למקרר

**4.** ליאת אמרה לשחר שזה לא ה _____ שלו

**5.** ביום 2 של אתגר השבוע צריך להשאיר את המקום _____ יותר משמצאנו אותו

**6.** אחריות, בניגוד לאשמה, מביטה _____

## 5 חלק ה' – מהלך השיעור הנכון

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

| | |
|---|---|
| ☐ | לימוד שלוש השאלות של הלל |
| ☐ | משחק פתיחה 'של מי זה?' |
| ☐ | בחירת פעולה אחריותית אחת לשבוע |
| ☐ | קריאת הדילמה של שחר וסימון רגעים של אחריות |

## 6 חלק ו' – כתיבה ומחשבה

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

**1.** איך הייתם מנסחים את המשפט ששחר צריך להגיד למנהלת, כך שיהיה אמיתי והוגן גם כלפי חברו?

**2.** ספרו על רגע שבו ראיתם משהו שלא בסדר ובחרתם לפעול, או רציתם לפעול ולא פעלתם. מה היה קשה בבחירה?

### כרטיס יציאה

מה ההבדל בין אשמה לאחריות?

מהם שלושת מעגלי האחריות שלמדנו?

איזו פעולה קטנה אחת תבחרו לקחת אחריות עליה השבוע?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀